

Paralı klip yayınlama devri sona erdi

MICHAEL KUYUCU*

Son on beş yıldır , dünya üzerinde telif konusunda en geri kalmış ülkelerden biri olmamız yetmiyor-muş gibi, üstüne bir de telif ödememiz gereken müzik sanatçılarının ceplerinden para alarak çok önemli bir ilke imza attık. Türk müzik endüstrisi ve medyası bu uygulaması ile tarihe geçti.

Şimdi "bu ne demek?" diyebilirsiniz. Müzik emekçisi hakkını albüm satışlarının dışında ürettiği şarkıların mekanik kullanımından dolayı doğan kullanım hakları karşılığında bir gelir elde etmesi gerekiyor. Buna dünyada "telif" deniyor. Bütün dünyada radyo ve televizyon kanalları kullandıkları şarkılar karşılığında bu eser sahiplerine telif ödüyorlar, bu yıllardır böyle. Biz bu konuda başta MÜYAP olmak üzere Mesam - MSG ve Müyorbir adlı meslek birliklerinin özel gayretleri ile iyi bir yol aldık. Ama bir konuda çok geri de kaldık.

Son olarak geçen yılın sonlarında MÜYAP, Power Medya Grubunun akıllı telefon uygulamasından ortaya çıkan telif ihlali iddiası için hala ne yaptığına dair basına bir bilgi geçmedi. Yine Müyap büyük sermayeli müzik şirketlerinin dijital müzik gelirleri için kendisine açtığı bayrağa göz yumdu ve bu müzik şirketlerin oligopol bir pazar yaratarak , MÜYAP'tan ayrılmasına ve dijital haklarını kendi kafalarına göre yönetme girişimine karşı hiçbir şey yapmadı. Oysa bu MÜYAP Türkiye'de bir ilke imza atarak Dijital müzik hakları için bir uygulama yapmıştı, pazarın bölünmesinden rahatsız olan aç gözlü plakçılar "bu para bize yetmiyor, sen bu işi yapamıyorsun" diyerek MÜYAP'tan dijital müzik hakların yönetimini alarak kendi başlarında kurdukları bir organizasyonla kendi dijital müzik haklarını kendileri yönetme kararı aldı.

Meslek birliklerinin uzun yıllardır hiçbir şey yapmadan seyrettiği bir diğer konu da müzik televizyonlarının müzik sanatçı ve yapımcılarından para alarak şarkı ve kliplerini radyo ve televizyonlarda yayınlamaları oldu. Bu Türkiye'de ilk Kral TV ile başladı, bu kanal müzik yapımcılarından klip gösterimi karşılığında yıllar boyunca para aldı. MÜYAP dönem dönem bu konuya karşı çıktı ama on beş yıl boyunca hiçbir şey yapamadı. Kral TV ile başlayan video kliplerin para karşılığında gösterilmesi uygulaması diğer TV kanallarına da yayınladı. Bunlara elden resmi veya gayri resmi yollardan para almaları eklenince iki binli yıllar da müzik sektörü bir rüşvet batağına dönüştü.

Bu alanda en fazla asap bozan konu müzik kanallarının müzik şirketlerine klip gösterim bedelleri başlığı altında

Kral Pop Frekanslar

verdiği paralar oldu. Bu müzik kanalları enayi gibi yıllarca başta Kral TV olmak üzere pek çok kanala bu paraları verdi. Kimisi olayı abartıp rekabet etmek adına tarifeleri kendileri bile arttırmayı teklif etti.

Özellikle TMSF yönetimine giren radyolarda ki çalışanlar boşluklardan hareket ederek elden çok para aldılar, çok hediye topladılar. Uzan yönetiminde iken KRAL TV müzik albümlerinden ve sanatçıların plak şirketlerinden reklam alma işine girişti. Bu zamanla öyle bir noktaya geldi ki parayı veren klibini yayınlatır oldu. Kanal Uzan Grubundan çıktıktan ve TMSF yönetimine girdikten sonra "paralı video klip yayınlama" konusunda bir çığır açtı ve iş "klipinizi yayınlamak isterseniz size reklam rezervasyonu yollayalım" a kadar vardı.

Kral TV uzun yıllar müzik üreticilerinden çok ciddi reklam başlığı altında çok ciddi bütçelerle "klip yayınlama bedelleri" topladı. Büyük sermayeli müzik şirketleri milyon dolara varan yıllık anlaşmalar yaptı. Bireysel çapta müzik üreten sanatçılar ise bu paraları ceplerinden ödemek zorunda kaldı. Kral TV'ye sadece bir klip gösterimi için 50 dolar verenler de oldu, daha fazlasını veya daha azını da verenler de oldu. Bu müzik kanallarından yıllık reklam alanı olarak piyasaya satan kalpazanlar da türedi. Yani KRAL TV ile bir yıllık 500 bin dolarlık anlaşma yapıp X adet klip yayın hakkı elde edip bu haklarını üçüncü şahıslara daha pahalıya satarak para kazananlar da oldu.

Kral TV uzun yıllar çok ciddi paralar aldı müzik sektöründen. Klipini yayınlamak isteyenler bu paraları çaresiz verdiler. Bir albüm yapan bir sanatçı o

albümünün promosyon şarkısına klip çektikten sonra o klibinin yayınlanması için Kral TV'ye yaklaşık 10 bin dolara yakın bir para vermek zorunda kalıyordu.

Kanal TMSF'den çıkınca Türkiye'nin en zengin ve iktidarla en iyi geçinen medya gruplarından biri olan Doğuş Yayın Holding çatısına girdi. Doğuş Yayın Holding ilk başta "paralı klip yayınlama" işine son vereceğini açıklasa da iki seneyi aşan bir süre bu konuda hiçbir şey yapamadı. Yapması da zordu, çünkü kanal bir ara yıllık gelirinin % 80'ne varan gelirini bu "klip yayın gösterim bedeli" başlığı altında toplanan reklam parası ile sağladı. Bu oran azaltılmaya çalışıldı, ama somut bir adım atılmadı.

Son somut adım yukarıda dönem dönem kifayetsiz olmakla suçladığım meslek birliklerinden MÜYAP'ın atılımı ile bir son buldu. MÜYAP bu kez işi ciddiye aldı ve Kral TV başta olmak üzere bu şekilde "paralı klip yayını yapan müzik televizyonlarının" bu uygulamaya devam etmesi durumunda telif lisans anlaşmalarını iptal edeceğini yorgan altından duyurdu. İş bu kez ciddiydi, Kral yönetimi buna itiraz etmek istese ve müzik şirketlerinin sahiplerini arayarak onları caydırmaya çalışsa da bu kez işler farklı yürüdü ve sonunda Doğuş Yayın Holding bir açıklama yaparak 2013 yılından itibaren artık paralı klip yayını yapmayacağını açıkladı.

Bu kararın bir görünen sebebi vardı bir de kulislerde bilinen sebebi. Kulislerde konuşulan ve bilinen sebebi çok netti, MÜYAP artık geri adım atmama kararı almıştı ve yapımcılar birlik olarak bu uygulamanın kalkmasını istiyor-

du. Görünen açıklanan sebebi ise daha farklıydı. Grup bu uygulamanın kalktığını şu açıklama ile yaptı: "Kral TV, Doğuş Grubu'na geçmeden önce gelirinin yüzde seksenini yayınladığı kliplerden elde ediyordu. Ancak grubun başarılı reklam politikasından sonra kanalın reklam geliri yüzde seksen beşe çıkarken, klip geliri ise yüzde on beşe düştü!"

Böylece işler tamamen değişti, Kral grubu artık reklam gelirleri ile ayakta kalmak zorunda ve en önemlisi başta Kral grubu olmak üzere bütün müzik televizyonları resmi veya gayri resmi yollardan video klip gösterimleri için para alamayacaklar. Aldıkları kanıtlandığı taktirde MÜYAP'a başvuran hak sahibi bunu kanıtlayarak hakkını arayabilecek. Bu yıllardır müzik endüstrisini sömüren uygulama nihayet bitiyor gibi, bunca yıl parası olan klip yayınlattı, olmayan ağladı. Vahşi kapitalist bir darbe yedi. Bundan sonra kanallar bu uygulamaya uyar mı yoksa elden manifestolarla mı bu işi yürütür onu zaman gösterecek. Kral bu klip gösterimlerinden büyük paralar kazandı, şimdi rakipleri Number One TV ve Power Türk gibi gerçek müzik televizyonculuğu yapmak zorunda. Piyasada herkes Kral Grubu'na Başbakan'dan gelen büyük desteği bildiği için artık ezber biliyor, hükümet değişmedikçe o kanala bir şey olmaz. Olsunda istemem, herkes ekmeğini kazansın, ama herkes etik olsun. Bu para karşılığı klip gösterme rezaleti artık tarih olsun ve hem müzik sektörü kazansın, hem de müzik televizyonları hakları ile rekabet ederek, ürettiklerini satarak kazansınlar. Aksi halde bu işin içinden çıkılmaz.

* Dr. medya ekonomisi uzmanı